

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2562)

สมรรถนะของครูที่ส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุนทร ขวัญดำ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

E-mail : sunetkd@gmail.com, โทรศัพท์ 090-1817337

ศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ขวัญชม, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ศึกษาสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและ 3) ศึกษาสมรรถนะของครูที่ส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 80 โรงเรียน ในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และยโสธร ที่ใช้รอบในการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้ความน่าจะเป็นของการเลือกเป็นภาคโดยตรงกับจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามระดับสมรรถนะครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามระดับสมรรถนะความประพฤติ วินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตอนที่ 2 สอบถามระดับสมรรถนะหลักของครู ตอนที่ 3 สอบถามระดับสมรรถนะประจำสายงานของครู และแบบทดสอบความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันและวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้ช่วยมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณอยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะของครูผู้ช่วยดังกล่าวนี้แต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมาก 2) ระดับสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุด ลักษณะของครูผู้ช่วยดังกล่าวนี้แต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อย 3) สมรรถนะของครูที่ส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย ได้แก่ การพัฒนาตนเอง อธิบายความแปรปรวนของระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย ได้ร้อยละ 9.30 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

คำสำคัญ: สมรรถนะ ความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ ครูผู้ช่วย

Received: June 14, 2019, Revised July 4, 2019, Accepted July 10, 2019

Teachers' Competency Affecting the Critical Thinking of the Teachers in secondary schools Under the Office of the Basic Education Commission

Sunet Khwandam, Faculty of Education, Vongchavalitkul University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of critical thinking of assistant teachers in secondary schools under the Office of Secondary Education Area 2) to study the competencies of

assistant teachers in secondary schools Under the Office of Secondary Education Area and 3) to study the competencies of assistant teachers affecting critical thinking of assistant teachers in secondary schools under the Office of Secondary Education Area. The sample group was teachers in secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. The samples were 80 school directors of the Opportunity Expansion Schools under the Office of the Basic Education Commission, in Nakhon Ratchasima, Chaiyaphum, Buriram, Surin, Sisaket and Yasothon provinces as a sampling frame. The samples were selected by using the probability proportional to the size of students in each school. The data were collected by using, the teacher competency level questionnaire can be divided into 3 parts, namely Part 1 : Concerning about the level of competency, conduct, discipline, morality, ethics and professional ethics, Part 2 : Concerning the teachers' core competency level. Part 3 : Inquire about the level of performance of teachers and test of critical thinking for assistant teachers. The statistical methods used to the analyze the data were mean, standard deviation, coefficient of variation and path analysis.

The findings revealed that : 1) The assistant teachers in the secondary schools have the critical thinking at a moderate level. This characteristic of the teachers in each school is very different. 2) The competency level of assistant teachers in the secondary schools is high to very high, This characteristic of the teachers in each school vary slightly. 3) The competencie of the assistant teachers affecting directory the critical thinking level are the personal development. These variables explain the variance of the critical thinking level of the assistant teachers at 9.30% with statistical significance at $\alpha = .05$

Keywords: Competency , Critical Thinking , Assistant Teachers

คำขอบคุณ :งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2554-2561) กระทรวงศึกษาได้กำหนดนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ระบุให้เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการยกระดับองค์ความรู้ของนักเรียนให้ได้มาตรฐานสากล ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากลและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับขึ้น โดยวัดผลจากการผ่านทดสอบมาตรฐานในระดับชาติและระดับนานาชาติและเมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 9 ข้อ พบว่าในบางยุทธศาสตร์ได้กำหนดให้มีการพัฒนาสถานศึกษาและองค์ความรู้ การพัฒนาครูทั้งระบบและการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนนับว่าสอดคล้องกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) การพัฒนาครูยุคใหม่ 3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่และการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ให้เท่าเทียมกับประเทศที่เจริญแล้ว โดยมุ่งเน้นคุณภาพของการศึกษาเป็นอันดับแรก (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในหมวด ก ว่าด้วย ครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับการประสานให้สถาบันที่ผลิตพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียม

บุคลากรใหม่และบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง” โดยรัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนสำหรับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างพอเพียง และมาตรา 53 กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในการกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กำหนดไว้ในหมวด 3 มาตรา 38 ได้กำหนดตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาแบ่งเป็น ครูผู้ช่วย ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญและครูเชี่ยวชาญพิเศษ และมาตรา 56 ระบุว่า ผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครู ให้ผู้นั้นเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นเวลา 2 ปีก่อนการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหน้าที่ของคุรุสภาเพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง ดังนั้นพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลใช้ตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน 2546 ได้กำหนดให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพควบคุม ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุมโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากคุรุสภา การควบคุมการประกอบวิชาชีพจึงเริ่มดำเนินการตั้งแต่นั้นมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา กำหนดไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ความสำคัญของมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเริ่มตั้งแต่การเข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษา ทุกวิชาชีพจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วิชาชีพครูคือจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูก่อน (พรชัย เจตมานัน, 2560)

กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัย ตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิตโดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัตภายใต้สังคมแห่งปัญญา (Wisdom-Based Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Society) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive Learning Environment) เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 15 ปีข้างหน้าโดยมีจุดมุ่งหมายให้การศึกษาเป็นเครื่องมือ กลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (คือเป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ของประเทศ และของโลก) มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดและความสนใจและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข กล่าวคือ มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" โดยมีกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมหรือ 3R และ 7C (วิจารณ์ พานิช, 2555) และปัจจุบันได้ปรับเป็น 3R x 8C x 2L (สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูแห่งประเทศไทย, 2559) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ซึ่งครูจะเป็นเพียงผู้สอนความรู้อย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยครูจะเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นผู้แนะนำหรือโค้ช (Coach) ของนักเรียนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โดยมีปัญหเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL)

(สุทัศน์ เอกา, 2560) สิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น คือ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)” ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหาร และการปฏิรูปสถานศึกษา ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความท้าทายที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงเป็นชุมชนการพัฒนาที่สมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมตัวกันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและแก่วิชาชีพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่สมาชิกให้สมกับความเป็น “ครูมืออาชีพ” อย่างแท้จริง (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงานเป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันมีผลงานที่แตกต่างกัน (Mc Clelland, 1973) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทำการวิจัยพัฒนาสมรรถนะครูไทย (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) พบว่า สมรรถนะวิชาชีพครูไทย มี 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพวิชาชีพครูและพัฒนาครูสู่สังคมยุคใหม่ โดยทางสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ แผนการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาเพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพตามนโยบายของรัฐบาล ในการที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูดี มีคุณธรรมและมีวิทยฐานะสูงขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครู ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดเชิงเหตุผลและไตร่ตรองอย่างมีสติโดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจว่าควรปฏิบัติอย่างไร (Ennis, 1985) เป็นกระบวนการคิดขั้นสูงที่ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ปัญหา (ปณิดา วรรณพิรุณ, 2551) ใช้เหตุผลเชิงตรรกะที่มีหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับมาใช้ในการตัดสินใจ (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555) สอดคล้องกับกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ การพิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548) ทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณจึงถือได้ว่าเป็นสมรรถนะหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล พิจารณาข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาก่อนการตัดสินใจซึ่งจำเป็นต้องมีเจตคติในการแสวงหาความรู้ สามารถจำแนกข้อมูล นำความรู้มาอนุมานได้ตรงตามความเป็นจริงและถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงมีความสำคัญต่อผู้ประกอบวิชาชีพครูที่ต้องเป็นผู้ที่มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและอย่างมีวิจารณญาณ

จากสภาพปัจจุบันพบว่า สิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ในระบบการศึกษาไทยเรา ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างทักษะความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ เพราะนักเรียนถูกฝึกให้เชื่อครู เชื่อผู้ใหญ่ และการตั้งคำถามต่อสิ่งที่สงสัย ถือเป็นการเสียมารยาท ทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกให้ตั้งคำถามอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักเรียนกลายเป็นคนที่เชื่อคนง่าย ขาดความคิดเชิงวิจารณ์ญาณนั่นเอง และจากผลการทดสอบของนักเรียนไทยไม่ว่าจะเป็นข้อสอบในประเทศหรือข้อสอบต่างประเทศ พฤติกรรมด้านความคิดขั้นสูงหรือความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของนักเรียนไทยจะอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าทักษะความคิดเชิงวิจารณ์ญาณที่มีอยู่นั้น ครูผู้สอนยังไม่สามารถสร้างให้เกิดกับนักเรียนได้สำเร็จ เพราะภาระหน้าที่การสอนให้นักเรียนคิดเป็น คิดสร้างสรรค์ หรือคิดเชิงวิจารณ์ญาณ เป็นภาระหน้าที่ของครูโดยในเบื้องต้นครูต้องคิดเป็น ทำเป็น เป็นแบบอย่าง เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำมีเหตุผลและเป็นผู้มีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, 2554) จึงจะสามารถถ่ายทอดและพัฒนาให้เกิดกับนักเรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการวิเคราะห์เชิงระบบ ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงโต้แย้ง ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน และความสามารถในการตัดสินใจคุณภาพ (Ventura, M., Lai, E., & DiCerbo, K (2017)) จากการศึกษาวิจัย การอบรมพัฒนาครูผู้ช่วยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตั้งแต่ ปี 2555 – 2560 จำนวน 6 รุ่น ผลการอบรมพบว่า ครูผู้ช่วยยังขาดทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยการศึกษาความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของดารมณ เดชะรัตนภาคิน (2561) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณในระดับค่อนข้างต่ำ สาเหตุเนื่องจากครูมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณต่ำส่งผลทำให้นักเรียนมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณต่ำไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา

โดยเฉพาะครูผู้ช่วย ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อให้ทราบว่ามีสมรรถนะของครูที่ส่งผลความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูที่ส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 80 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีที่มีความน่าจะเป็นอย่างมีสัดส่วนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ เลือกตัวอย่างโรงเรียนโดยให้ความน่าจะเป็นของการเลือกเป็นปฏิภาคโดยตรงกับจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ได้โรงเรียนกระจายไปทั่วทุกเขตพื้นที่ตามสัดส่วนจำนวนนักเรียน (Sudman, 1976) โดยเลือกโรงเรียน ที่มีครูผู้ช่วย กรณีที่มีโรงเรียนมีครูผู้ช่วยเกิน 1 คน เลือกครูผู้ช่วยด้วยวิธีสุ่ม จำนวน 1 คน กลุ่มตัวอย่างครูผู้ช่วยเลือกมาจากโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และยโสธร ที่ใช้เป็นกรอบในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ครูผู้ช่วย จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ที่สุ่มมาจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน โดยใช้ตารางเลขสุ่ม รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรตาม คือ ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรต้น คือ สมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามวิธีการสังเคราะห์ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2552) และสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความประพฤติ วินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 5 สมรรถนะ คือ (1) ด้านการมีวินัย (2) ด้านการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (3) ด้านการดำรงชีวิตที่เหมาะสม (4) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (5) ด้านความรับผิดชอบในวิชาชีพ 2) สมรรถนะหลักของครู ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ (1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) ด้านการบริการที่ดี (3) ด้านการพัฒนาตนเอง (4) ด้านการทำงานเป็นทีม (5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) สมรรถนะหลักประจำสายงานของครู ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ (1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน (3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (4) ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (5) ด้านภาวะผู้นำครู (6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตาม เป็นแบบทดสอบความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย จำนวน 30 ข้อ โดยทดสอบกับครูผู้ช่วย จำนวน 80 คน ข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.40–0.67 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27–0.80 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90

2) เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต้น แบบสอบถามระดับสมรรถนะครูของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ซึ่งมีคุณภาพในระดับดี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามระดับสมรรถนะความประพฤติ วินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 5 สมรรถนะ จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับสมรรถนะหลักของครู ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ จำนวน 43 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามระดับสมรรถนะประจำสายงานของครู ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ จำนวน 71 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งข้อมูลไปที่โรงเรียนโดยตรง และส่งข้อมูลผ่านทางออนไลน์ Google form ได้ ข้อมูลมา จำนวน 80 โรงเรียน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันของตัวแปรตามและตัวแปรต้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง คำนวณน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย และอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

1) ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 18.78$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมาก (C.V. = 22.66)

2) ระดับสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 16 สมรรถนะ มีดังนี้

(1) ระดับสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตที่เหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.51 - 4.79$) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ของครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 2.45–3.55)

(2) ระดับสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.96 - 4.49$) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ของครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 3.83–7.22)

3) เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยกับตัวแปรต้นทั้ง 3 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 5 สมรรถนะ พบว่า

1) ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย (CRTI) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (CMEE4) ระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ (CMEE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ($r = 0.244 - 0.258$)

2) ระดับการมีวินัย (CMEE1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (CMEE2) ระดับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม (CMEE3) ระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (CMEE4) ระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ (CMEE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.448 - 0.778$)

3) ระดับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (CMEE2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม (CMEE3) ระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (CMEE4) ระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ (CMEE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.575 - 0.714$)

4) ระดับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม (CMEE3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (CMEE4) ระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ (CMEE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.322 - 0.504$)

5) ระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (CMEE4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ (CMEE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.661$)

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะหลักของครู 5 สมรรถนะ พบว่า

1) ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย (CRTI) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับ ระดับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (CORE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ($r = 0.271$)

2) ระดับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (CORE1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการบริการที่ดี (CORE2) ระดับการพัฒนาตนเอง (CORE3) ระดับการทำงานเป็นทีม (CORE4) ระดับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (CORE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.660 - 0.813$)

3) ระดับการบริการที่ดี (CORE2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการพัฒนาตนเอง (CORE3) ระดับการทำงานเป็นทีม (CORE4) ระดับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (CORE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.659 - 0.787$)

4) ระดับการพัฒนาตนเอง (CORE3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการทำงานเป็นทีม (CORE4) ระดับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (CORE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.676 - 0.742$)

5) ระดับการทำงานเป็นทีม (CORE4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (CORE5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.818$)

(3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะประจำสายงานของครู 6 สมรรถนะ พบว่า

1) ระดับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (PERF1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการพัฒนาผู้เรียน (PERF2) ระดับการบริหารจัดการชั้นเรียน (PERF3) ระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (PERF4) ระดับภาวะผู้นำครู (PERF5) และระดับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PERF6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.664 - 0.906$)

2) ระดับการพัฒนาผู้เรียน (PERF2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการบริหารจัดการชั้นเรียน (PERF3) ระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (PERF4) ระดับภาวะผู้นำครู (PERF5) และระดับการสร้าง

ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PERF6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.679 - 0.783$)

3) ระดับการบริหารจัดการชั้นเรียน (PERF3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (PERF4) ระดับภาวะผู้นำครู (PERF5) และระดับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PERF6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.481 - 0.776$)

4) ระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (PERF4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับภาวะผู้นำครู (PERF5) และระดับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PERF6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.686 - 0.905$)

5) ระดับภาวะผู้นำครู (PERF5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PERF6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.742$)

(4) เมื่อวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีเพียงตัวแปรต้น ด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ในสมรรถนะการพัฒนาตนเอง (CORE3) ($\beta = 0.314$) ที่ส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ อธิบายความแปรปรวนระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (CRITI) ได้ร้อยละ 9.30 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ อภิปรายผล

1) ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 18.78$) และลักษณะดังกล่าวนี้ของครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันมาก (C.V. = 22.66) การที่ลักษณะที่ครูผู้ช่วยมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณอยู่ในระดับปานกลาง เพราะครูผู้ช่วยมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน มีการอบรมพัฒนาตามนโยบายและการอบรมพัฒนาตนเองที่หลากหลายแต่ไม่ใช้ด้านความคิดเชิงวิจารณ์ญาณรวมทั้งครูผู้ช่วยใช้ความคิดเชิงวิจารณ์ญาณในการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่การสอนเพียงบางส่วนเท่านั้นและการที่ครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันมากเนื่องจาก แต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งขนาดของโรงเรียนที่แบ่งเป็น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญพิเศษ บทบาทหน้าที่ของครูผู้ช่วยที่ได้รับผิดชอบแต่ละโรงเรียนมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณแตกต่างกัน และการได้รับการพัฒนามีความแตกต่างกัน รวมทั้งครูผู้ช่วยแต่ละคนได้รับการหล่อหลอมที่ต่างกัน จึงทำให้ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมาก

2) สมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุดและมีความแตกต่างกันน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้ช่วยต้องผ่านการสอบคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและตามมาตรฐานวิชาชีพกำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีคุณธรรมจริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนั้นครูผู้ช่วยที่มาปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนทุกคนจึงต้องมีสมรรถนะครบทุกด้าน และระหว่างปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนยังได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีครูพี่เลี้ยงในการแนะนำ รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเข้มเป็นระยะเวลา 2 ปี มีการประเมินพัฒนาการทุก 3 เดือน จึงส่งผลให้ครูผู้ช่วยมีสมรรถนะอยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุดและมีความแตกต่างกันน้อย

3) สมรรถนะของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ส่งผลทางบวกกับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณารายด้าน 3 ด้าน อธิบายได้ว่า

(1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 5 สมรรถนะ พบว่า ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

ระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ทั้งนี้เพราะครูที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ จะต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ ปกป้องเกียรติภูมิของวิชาชีพ เป็นผู้เสียสละ อุทิศตนและพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและประสบความสำเร็จในวิชาชีพ รวมทั้งมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ซึ่งล้วนต้องใช้ความคิดเชิงวิจารณ์ญาณในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในวิชาชีพ และนอกจากนี้ระดับการมีวินัย ระดับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ระดับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ระดับความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และระดับความรับผิดชอบในวิชาชีพ ยังมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ เพราะการที่ได้รับยกย่องว่าเป็นครูต้นแบบ เช่น ครูสุชาติ ครูดีในดวงใจ ครูของแผ่นดิน ล้วนต้องเป็นบุคคลที่มีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงชีวิตที่เหมาะสม มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเหมาะสม

(2) คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะหลัก ของครู 5 สมรรถนะพบว่า ระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ทั้งนี้เพราะ ครูผู้ช่วยที่มีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูนั้นจะต้องเป็นผู้ที่รักศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ทุกการปฏิบัติต้องใช้ความคิดเชิงวิจารณ์ญาณในการไตร่ตรอง ให้รอบคอบ คิดก่อนปฏิบัติเสมอ และนอกจากนี้ ระดับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ระดับการบริการที่ดี ระดับการพัฒนาตนเอง ระดับการทำงานเป็นทีม ระดับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ยังมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ทั้งนี้เพราะครูที่มีการพัฒนาตนเอง จนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูมาใช้ในการดำรงชีวิต และมีจิตบริการที่ดี มีเครือข่ายในการทำงาน ส่งผลให้เกิดทีมงานที่เข้มแข็ง มีการเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ

(3) คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้น ด้านสมรรถนะประจำสายงานของครู 6 สมรรถนะ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ทั้งนี้เพราะระดับการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ระดับการพัฒนาผู้เรียน ระดับการบริหารจัดการชั้นเรียน ระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ระดับภาวะผู้นำครู และระดับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีความเกี่ยวข้องกันตามกระบวนการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครู รวมทั้งความร่วมมือในการปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายชุมชน เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระบบในสถานศึกษา เป็นไปตาม มาตรฐานตัวชี้วัดการประเมินข้าราชการครู 3 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด สร้างและหรือพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)/แผนการสอนรายบุคคล (IP)/แผนการจัดประสบการณ์ กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน การสร้างและการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียนหรือประจำวิชา 3) ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ

(4) เมื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าทำนายนักความสำคัญ (β) พบว่า มีเพียงการพัฒนาตนเอง ($\beta = 0.314$) ที่ส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ อธิบายความแปรปรวนระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ ได้ร้อยละ 9.30 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ แต่โดยเหตุที่การมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตที่เหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

วิชาชีพครู การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันอย่างมีนัยสำคัญ

จึงอนุมานได้ว่าทุกประเด็นส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดตนเองส่งผลต่อความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนาส่งเสริมการพัฒนาดตนเองของครูผู้ช่วย ส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบ

มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาความคิด

เชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการพัฒนาดตนเอง แก่ข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษาเพราะส่งผลโดยตรงทางบวกต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ สร้างแรงกระตุ้นในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้กับครูผู้ช่วย เพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิจารณ์ญาณในการปฏิบัติงานหน้าที่และการดำเนินชีวิต อันจะส่งผลให้ครูผู้ช่วยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและประเทศชาติให้พัฒนามีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและนักเรียนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาดตนเองของครูผู้ช่วยส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงควรศึกษาว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่มีอิทธิพลการพัฒนาดตนเองของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) ควรวิจัยพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างการพัฒนาดตนเองของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพราะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3) จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ช่วยมีความคิดเชิงวิจารณ์ญาณอยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะของครูผู้ช่วยดังกล่าวนี้แต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมาก จึงควรศึกษาระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูทั่วไปนอกเหนือจากครูผู้ช่วย

4) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับสูงถึงสูงสุด ลักษณะของครูผู้ช่วยดังกล่าวนี้แต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อย จึงควรศึกษาสมรรถนะความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูทั่วไปนอกเหนือจากครูผู้ช่วย

5) จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของครูผู้ช่วยที่ส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วย ได้แก่ การพัฒนาดตนเอง จึงควรศึกษาสมรรถนะที่ส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูทั่วไปนอกเหนือจากครูผู้ช่วย

6) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาดตนเองของครูผู้ช่วยส่งผลต่อระดับความคิดเชิงวิจารณ์ญาณของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงควรศึกษาระดับการพัฒนาดตนเองของครูทั่วไปนอกเหนือจากครูผู้ช่วย

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- . (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2547). ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2554). “ทักษะกระบวนการคิดกับอนุกรมวิธานวัตถุประสงค์ทางการศึกษา”. ใน วารสาร : วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. กรกฎาคม-พฤศจิกายน 2554.
- ดามณ เตชะรัตนภาคิน. (2561). การศึกษาความคิดเชิงวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ปณิตา วรรณพูน. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย เจดามาน. (2560). การพัฒนาการศึกษายภายใต้กรอบของประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 . มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555) ครูสังคัมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- สุทัศน์ เอกา. (2560). ครูคือผู้สร้างแรงบันดาลใจ Smart Teacher for Smart Students. กรุงเทพฯ : บริษัท ก.พล (1996) จำกัด.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่21. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต1-2. (ออนไลน์). สืบค้นจาก. www.addkute3.com/wp-content/uploads/2013/05/การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่211.pdf. สืบค้น เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2561.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). รายงานการติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาการศึกษา ปี 2555. สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2547. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://www.onec.go.th/onec_web/page.php?mod=Outstand&file=view&itemId=1879 สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2559.
- สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูแห่งประเทศไทย. (2559). ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนศตวรรษที่ 21. (ออนไลน์). สืบค้นจาก. <http://tpdat.com/> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2561
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2561). รายงานการประชุมประจำเดือนมีนาคม 2561.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32.

Ennis, R.H. (1985). "Alogical Basic for Measuring Critical Thinking Skills." Educational Leadership. 43 (2) : 44 - 46.

McClelland, D.C. (1973). "Test for Competence Rather Than for Intelligence." American Psychologist. 17(7). 57-83.

Sudman, S. (1976). Applied Sampling. New York : Academic Pressing.

